

מכון
מרכז
לימודי
יהדות

אור ההליכות

מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א עולם האדם למוטל עולם החי או הצומח

גיליון 185 | שבט
ה'תשפ"ה ליצירה
ב'שנ"ו לשטרות

המרכז העולמי
למשפט התורה

בית הדין
לדיני ממונות

ארגון
"אשת חיל"

נוכל
להכשרת דינים

שבתות עיון,
יחסי כלה
וישיבות ר"ח

הוצאת ספרים
מכון מש"ה

אתר
"נצח ישראל"

www.net-sah.org

העלון מוקדש לזכרו של אבינו
ר' אהרן ב"ר שמואל
חמדי הלוי נע"ג
הסתלק בג שבט תשס"ג
יהי זיכרו ברוך לעד
נדבת המשפחה

עורך: תומר לוי
חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי
חמדי, אביעד רצהבי, שמואל חמדי,
אריאל פרחי, נועם עוזרי.
עיצוב: נבו נגר
טל': 03-5343658 | פקס: 1533-5343658
orhalichot@gmail.com | א"ל:
מס' המערכת בספריה הלאומית: 2789255

תרומות יתקבלו בברכה
הליכות עם ישראל | בנק לאומי
סניף 952 | חשבון 702371/25

חברים המעוניינים להפיץ את עלון
"אור ההליכות" מוזמנים לפנות
לאבי חמדי בפלא - 0506576418
או לתומר לוי בפלא - 0528084623

ומתמרים, שנמשל לאדם אשר עושה מעשים טובים, אילן על פלגי מים אשר פריו ייתן בעתו. כלומר האדם טוב לו להתקשר אל עולם הצומח ולהדמות לו, ואילו דווקא הפיסולים נתלים על עולם החי. זה לא אומר שבעולם החי אין דברים יפים ואין יצורים יפים, הרי ארץ ישראל ארץ חמדת אבות כל עצמה נמשלה לארץ הצבי אבל ברור שבכל כלל יש יוצא מן הכלל, ובסה"כ בעולמה של היהדות כאילו מנסים לסווג לנו שני עולמות, עולם הצומח ועולם החי כשמקשרים אותנו יותר לעולם הצומח ומבדילים בינו ובין עולם החי. הלוא דבר הוא.

לסודם של דברים היה מקום להרחיב במעשה בראשית, אך לא כאן המקום. אך בדרך קצרה נציין אחד מן הדוגמאות לכך, כי הבהמה בשעת מיתתה, אדם הנוגע בגופה - נטמא, לעומת זאת בעולם הצומח אין בו טומאת מת. האדם כשהוא נפטר לא זו בלבד שהוא מטמא במגע אלא הוא מטמא אף באוהל. פירוש הדברים שיש מבחינת הדמיון של האדם אל הבהמה והם בגדרי הטומאה. ואכן באמת כאמור התורה נתנה לו לאדם את עולם הצומח כעולם שנחשב אידיאלי בשבילו "וַיִּנְחַהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעִבְדָהּ וּלְשִׁמְרָהּ". ומסתבר כי לאדם יצור הדומה לו שהוא עולם החי בעל כושר תנועה בעל נפש חיונית בעל כושר דיבור בצורה מסוימת אבל הוא בהמי הוא אדמתי "כְּלַחֲךָ הַשּׁוֹר אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה" פניו כלפי מטה "אֶכֹּל וְאֶשְׂתֶּה" יעוד קיומי בלבד ולא יותר. מבחינתו של החי הוא לא עושה שום עבירה יש לו את יעוד הקיום עליה הוא נאבק מאבק של הישרדות ולא יותר. אבל "ומותר האדם מן הבהמה - אין, לבד הנשמה הטהורה" נשמה זו היא העולה מעלה ובהסתלק האדם מן העולם נשמתו עולה אל על, לעומת זאת הבהמות שבו "מי יודע... רוח הבהמה היורדת היא למטה", הבהמה מתה ובוזה היא נגמרת. לא כן האדם שמתייחד בנשמתו ורוחו זו העולה מעלה תחת כיסא הכבוד. ומשום כך אומרת התורה היה זהיר שאתה בכושר תנועתך, בכושר דיבורך, אל תידמה אל הבהמה אל תיקח לעצמך רק ייעוד קיומי בלבד אל תשקע בתאוותיך, אתה האדם יש לך ייחוד ויש לך שכל. והואיל ויש לך שכל יש לך נגמה להתעלות ולזכך את נפשך. ולכן, מבחינה זו אתה צריך להשקיף אל עולם הצומח. צא וראה בעולמו של הצומח וראה דבר מעניין מאוד, העץ נטוע עם שורשים באדמה אבל הוא עולה ומזדקק אל על "צדיק כתמר יפרח כארוז בלבנון ישגה". ואף שאין בעולם הצומח עניין של צדקות אבל מבחינה סימבולית העץ עולה כלפי מעלה, הוא אמנם יונק מהאדמה אבל זה לא הייעוד שלו, הוא לא הולך ללחוץ כלפי מטה כמו השור כלפי האדמה כי הייעוד שלו אל על. אף אתה האדם ראה גם ראה מה הוא ייעודך אל ה'. אתה אדם מן האדמה אבל "וַיִּפֶחַ בְּאָפִי נְשָׁמַת חַיִּים" "מאן דנפח מדיליה נפח", למרות הבהמות שכן, יש לך כח מלאכי בתוכך ואתה צריך להידמות אל עולם המלאכים שעולם הצומח מבחינה ריאלי יכול לשמש לנו טוב מאוד להנחות את האדם אל דרך ייעודית וערכית. שורשים באדמה ויעד עליון.

פשוטו של המקרא "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה" (דברים כ"ט) שהאדם יונק ומתקיים מכח עץ השדה שאוכל את פריו ומנצל את עצו. אבל כנראה שהאדם סירב להסתפק בפשוטו של מקרא זה והרבה והפליג לדמות בין עולמו של האדם ובין עולמו של העץ ויצר זהויות מפליגות מאוד בין האדם ובין עץ השדה. לכשנעמוד על אחת מן הזהויות הללו לפחות ברמה ההגותית היהודית ברקע ההלכתי ולאחר מכן ברמה ההגותית בכך נראה מדוע האדם כאדם ובעיקר האדם היהודי מצא לנכון להתקשר אל עולמו של העץ.

מבחינה הלכתית ט"ו בשבט כידוע ראש השנה לאילנות שבעיקרו הוא זמן הקובע לדיני תרו"מ שהאדם מצווה להפריש מיבול פירות האילן. וכבר במפגש שלנו עם המצוות המוטלות על היהודי כלפי עולמו של העץ אנו מגלים דבר מעניין מאוד. אין הרבה דברים מעולמו של הצומח שהם אסורים באכילה על האדם אלא ערלה בפירות האילן, כלאי הכרם או כלאיים (ויש כלאיים שאינם אסורים כהרבה) ואיסור חדש שבו נאסר לאכול באופן זמני את יבול הדגנים החדש עד יום ט"ו ניסן. אלו מקצת מהדברים האסורים בגינו של העולם הצומח. והמצוות אשר היהודי מצווה בקום ועשה הקשורות בעיקרן במה שנקרא תרו"מ או נטע רבעי אם נרצה נוכל לכלול גם את מצוות דרבנן הקשורות ביין אשר יוצא מן האילן, או גם כן המצוות הקשורות בצורה עקיפה באילן כמצוות הסוכה או ד' מינים. זו היא כל תורת ההלכה על רגל אחת הקשורה בין האדם ובין עולם הצומח ובעיקר עולם האילן. לעומת זאת, לכשנשקיף על עולם החי נראה שהרבה הרבה מאכלות אסורים על האדם. הבהמה אשר איננה טהורה, והבהמה הטהורה עצמה כשהיא מתנבלת או שנטרפה. כלומר לאדם יש לו כ"כ מסות גדולות בעולם החי שהם בעצם אסורות עליו באכילה. והמצוות שהאדם מצווה בעולם החי בעיקרן מתמצה בעולמם של הקורבנות ובדיניהם, לשחוט לכפר, ויש שאחר שחישתן יש לשורפם. וזה מעניין מאוד, האדם נמצא בתווך, בין עולם החי ובין עולם הצומח. ומהמבט ההלכתי שיש לעולם ההלכה של הצומח כלפי האדם או לעולם ההלכה שיש לעולם החי כלפי האדם אנו רואים תהום גדולה נפערת בין שני העולמות הללו ואין ספק שהדבר הזה הוא בעל משמעות.

בעולם הדרוש, עולם הסמליות, עולם ההגות, אנו רואים שהאדם טוב לו להתקשר לעולם הצומח והוא מנסה להתקרב ולהדמות אל עולם הצומח, ואילו מעולם החי האדם מתרחק כי הוא לוקח זאת כדבר שלילי. למשל בכל יום בתפילה אנו עומדים על המבדיל בין עולם האדם לעולם החי "ומותר האדם מן הבהמה אין לבד הנשמה הטהורה" וקהלת (ג,כא) אומר: "מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ" וחו"ל אומרים: "נמשלו הרשעים לבהמות". זאת בעקבות הפסוק (תהלים צ"ג): "צִדִּיק כְּתָמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגֶה" אמרו למה נמשלו הצדיקים לארזים לעצים גבוהים

אימתי אומרים קדיש ע"פ מנהג הבלדי?

לזכות את המאחרים לשמוע ברכת ישתבח ברוב עם ע"ש. אך לא ברור מה עניין לזכות בזה המאחרים, ולמעשה אין מנהגנו כן אלא אומר הש"ץ ישתבח מיד.

ב. כתב הילקו"י (שבת א רפ"ד) שאם הרב רוצה לדרוש בשבת קודם תפילת מוסף נכון שידרוש אחר סיום הפטרה קודם אשרי - כדי שלא לעשות הפסק בין אשרי לקדיש שנאמר עליו קודם מוסף. מהרי"ץ בפעו"צ ג, רלב מבאר את מנהג מקומו בכניס בית צאלח לומר אשרי מיד לאחר הפטרה (אע"פ שלא נדפס כן בסידור עץ חיים) ולדבריו כל מה שנאמר בינתיים - כגון מה רב טובך והשכבות אע"פ שהוא הפסק עד הקדיש - סוף סוף אומרים בחתימה מזמור הבו לה', והגדיר שם שהפסק הוא רק מה שאין לתפילה צורך בו כגון מי שברך והשכבות. ואמנם לשיטת הרמב"ם אין כל שאלה - שכן הקדיש נאמר על עמידה של מוסף ולא על אשרי, ואדרבה אין קדיש על מזמור. (וכן העיר בהע' נוה צדיק רצאבי על פעו"צ אות ז).

נציין שלפי מנהג הבלדי קיימות שתי חריגות מהכללים של רבנו:

א. יש שנהגו לומר קדיש בתעניות במנחה אחרי אשרי קודם הוצאת ס"ת (אע"פ שלא אומרים או סדר היום!) וע"ז השיב ר' יהושע הנגיד סי' ט עמ' 67 שאין מקום לאמרו: "אבל יום שאין בו סדר היום כמו מנחת תעניות אין אומרים קדיש אלא אחרי החזרת ספר תורה וכ"כ מארי וכ"ה בשו"ת הריב"ד אהבה ג עמ' ר"ו. אך מהרי"ץ בעץ חיים כתב לאמרו וכמנהג השאמי וכ"ה בתכלאל קדמונים ודלא כתכלאל הקדום משנת ה'רנ"ח (1497) והעיר עליו בשו"ת דברי חכמים עמ' רצד שדבריו היפך דברי ר"י הנגיד.

ב. קדיש בתחילת האשמורות לאחר תהילה לדוד ונשתרבע ע"פ מנהג ספרד ומקורו בסדר רע"ג בסדר אשמורות שלו וגם על זה העיר ר"י הנגיד (שם) שאין מקום לאמרו. ובסדר תורת אבות הביאו ללא הערה. ובשיח ירושלם העיר שנכון יותר שלא לאמרו.

לסיום נעיר שרלבנו קדיש דרבנן נאמר על כל לימוד תורה שבעל פה, אך לא לימוד נביא ותהילים ודלא כראב"י בתשובה לעיל שגם על מזמור. וממילא פשוט שאין לומר קדיש דעתיד אחר עלינו ואף אין לראות בו תחינה, אך מהרי"ץ שאחז בשיטת הראב"י נימק זאת לפי שאין פסוקי הנביא בעלינו נאמרים לשם לימוד (פעו"צ ג, עה). לכן אנו אומרים רבי חנניה בן עקשיה שהיא משנה וכך המנהג ואע"פ שגם זה לא לגמרי "חלק" לדעת רבנו - שהרי אין להרבות בקדישים כפי שכתב רבנו, והתבטא בעניין זה בהריפות הרב דבר שמואל (אבהב), ולכן לכאורה לא נכון להביא את הציבור לאמירת קדיש דעתיד בצורה מלאכותית ע"י אמירת משנה - רק כדי לומר קדיש, אלא שכבר נהגו כן. והאריך בזה בטו"ט ר"א צדוק בשו"ת אורן שלחכמים א,יד.

שניסח - מדוע אומרים קדיש קודם פריסה על שמע בשחרית? התשו' היא שכנראה מספר הקדישים נקבע מראש וכיון שלא ניתן לאמרו קודם עמידה כיון שצריך לסמוך גאולה לתפילה בשחרית - הוקדם הקדיש לפני ברכות ק"ש (וכן העירני ידידי ר' אהוד נפש).

עוד עולה שרלבנו אין מקום לקדיש לאחר אמירת תהילים אא"כ אומרים אותם כתחוננים. אך שאר העדות מסבירים טעם הקדיש שלפני תפילת מנחה משום תקנת אמירת אשרי יושבי ביתך. וכפי שכתב הראב"י הנ"ל: "וקדיש אחר יאמרו אחר אשרי במנחה מפני שהיא מצוה בפני עצמה - דאמר ר' אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא". וכן הקדיש אחר ישתבח נאמר על פסוקי דזמרה "שהם סיום המצוה". כל זה לשיטת הספרדים ויוצאי אשכנז.

נפקא מינות אפשריות בין הראב"י אב"ד לרבנו:

א. אם ממתנינים לעשרה נכון לפי הראב"י אב"ד להתחיל אשרי ותהילה לדוד רק אחרי שמגיעים כל העשרה, כי הקדיש שקודם התפילה נאמר עלינו (!) ובלשונו: "וקדיש אחר יאמרו אחר אשרי במנחה - מפני שהיא מצוה בפני עצמה דאמר ר' אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העוה"ב". אך לרבנו אין צורך להמתין כי הקדיש הוא עבור התפילה שנתפלל.

ב. כתב הרמ"א (ג,ג) שאם טרם התאסף מניין של מתפללים וכבר התחילו פסוקי דזמרה - ימתין הש"ץ מלחתום בברכת "ישתבח שמך" עד שיתאסף מניין כדי שיוכל לסמוך ישתבח לקדיש (ובינתיים אסור לו לשוב וכדו') וכתב המ"ב שם - רק הש"ץ ולא שאר המתפללים. הנחתו של הרמ"א שהקדיש נאמר על לשעבר כדעת האשכול ולכן אין לעשות הפסק בין ישתבח לקדיש. אך למנהג הבלדי ע"פ הרמב"ם אומרים ישתבח וממתנינים למניין כי הקדיש אינו בא על פסוקי דזמרה ואין לחשוש להפסק וכן העיר הזית רענן בשם הר"י צוברי שהמנהג כרמב"ם ואמנם הביא שם דברי הר"ח כסאר שנוהגים היום להמתין למנין לפני ישתבח כדי

נחלקו הראשונים האם קדיש נאמר רק על לשעבר וזו דעת הראב"י אב"ד סי' קפא (לבעל האשכול) ודבריו הובאו בב"י סי' נה ומשמם לכל הפוסקים (אך המקור בשלימותו המציא לנו מהר"י קאפח ע"פ כ"י יחיד בעולם מתימן). או שהקדיש נאמר גם על העתיד כמ"ש הרמב"ם בס"ס אהבה (ודעתו זו משום מה לא הייתה נפוצה בין הפוסקים שיבושי הפוסקים בנוסח התפלה) ולדבריו שם - הקדיש נאמר רק על 4 עניינים: א. קודם תפלת עמידה ואחריה. ומה שלא אומרים קודם עמידה דשחרית כדי לסמוך גאולה לתפלה. ב. לאחר סדר היום (ובא לציון גואל) לכן אומרים קדיש במנחה של שבת קודם הוצאת ס"ת. ג. לאחר קריאה בתורה ד. לאחר דברי תחנונים כמו לאחר סליחות. ומש"כ בתשובה סי' רח שאין לומר אחרי תחינות שחיבר רס"ג ושאר תחינות נראה שחזר בו מכך כפי שהעיר הר"י קאפח מהדו' עמ' תשכ (וזה שלא כדברי מהרי"ץ בפעו"צ ג, עה שכתב שטעם הקדיש שאומרים בימי אלול אחר הסליחות אע"פ שרבנו כתב בתשו' שאין אומרים קדיש אחר תחינות הוא משום מזמורי התהלים שאומרים בתוך האשמורות. ולקמן נבאר שרלבנו אין לומר קדיש אחר מזמורים אא"כ נאמרים דרך תחינה). ולפ"ז אין מקום לקדיש קודם ערבית, ולכאורה גם לא למנהג הספרדים שמתחילים ערבית בקדיש והרי לשיטתם הקדיש לעולם על לשעבר! אלא שכבר העיר בילקוט יוסף סי' רלו: "וכתב בשיירי כנה"ג דמלשון הטור משמע שאין אומרים קדיש קודם והוא רחום של ערבית, אלא שהמנהג הפשוט הוא לומר... ונראה שנהגו כן מפני שאומרים מזמורים קודם ערבית. והמוזן העם אפילו שאין אומרים מזמורים קודם ערבית אומרים קדיש, וטעות הוא בידם". כלומר פעם היו אומרים מזמורים וע"ז בא הקדיש לפני ערבית. ומדוע יש קדיש קודם תפילת עמידה של ערבית? לפי רבנו כבר אמרנו כי יש לומר קודם כל תפילה, ולפי הראב"י - "כי תפלת ערבית רשות (וכדעת כמה גאונים) ושמה יצא אדם מבי"כ אחר שגמרין הברכות של אמת ואמונה ולא יתפלל שמונה עשרה ונמצא יוצא בלא קדיש. ויש לשאול - לפי רבנו ע"פ הכללים

טוב יחסי - טוב מוחלט

בעולם המודרני הרגילו אותנו לחשוב שאין אמת אחת. לכל אחד יש את האמת שלו. האמת היא מעין פלסטלינה הניתנת לעיצוב תחת אצבעותיו של כל בן אנוש, ואין יתרון של קרוץ חומר אחד על משנהו בהגדרה מהי אמת ומהו שקר. לכל אחד יש את הזכות להציג את סיפורו מזווית מבטו, והאמת כבר תתיישר קו עם ה'נרטיב' שלו. על פי אותה גישה גם אין טוב ורע מוחלטים, וממילא אין צודק וטועה, אלה כל פתוח להגדרה סובייקטיבית בעיניו של המתבונן.

באופן זה נהוג בעולם המודרני להכיל כמעט כל עמדה, לנסות להיכנס לנעליים שלה ולהבין אותה. שהרי מאחורי כל אחת כזו מתייצבת קבוצת אנשים, ולהם כאמור יש את 'האמת שלהם', 'אמת יחסית' המתגבשת בהתאם ל'סל הערכים' של אותה קבוצה. "אם אתה היית גדל שם", יאמרו לך, "קרוב לוודאי שהיית זה גם האמת שלך". בלבול המושגים והכפיייתיות ה'נאורה' להבין את הצד השני, משרישים קהות חושים בכולנו, להבחין בין אמת לשקר ובין טוב לרע, ומסרסים את היכולת לבער את הרע מהעולם.

ככל שיתואציה של סכסוך, כיון שאין אמת ושקר וממילא כל צד יכול להיות צודק ולא צודק באותה מידה, החברה של ימינו ניצבת לה כשופטת, ממתינה שכל צד ישכנע אותה בצדקת דרכו, ונפתחת לה מעין תחרות של צבירת אהדה. מי שבעל כשרון לספר את סיפורו באופן משכנע יותר, נוגע יותר, ובעל אמצעים להגיע לקהלים רבים יותר, העמדה שלו עשויה לזכות באהדה רבה יותר בחברה. צד זה ייתפס באופן זמני בתור 'הצודק היחסי' באותו סכסוך, ויוביל לחץ חברתי כנגד הצד האחר, שיצטרך לוותר על ה'אמת שלו'. בימים הבאים, צריך יהיה אותו צד להמשיך להיות משכנע, אחרת הנדנדה החברתית עלולה לעבור צד במשחק. כמובן, שבשיפוט זה מעורבים משתנים נוספים כגון תפיסות עולם, דעות קדומות וכדומה, שלגביהן לרוב, יש צודק מראש, ללא שום צורך בשמיעת הטענות.

כעם, שחווה פעם נוספת את הרוע בממדי שיא, כולנו (כמעט) חשים באופן ברור שהפעם נפגשנו עם ערכים של רוע ושקר חד משמעיים, אין כאן "מבחינתנו" "מבחינתם". אלא שהתחושה היא שרק הכמות הבלתי נתפסת של הנטבחים, היא זו שהובילה אותנו לאבחן את גודל הרוע שניצב לפנינו. הכמות היא ה'תרנגולת', והמהות לצערנו היא רק ה'ביצה'.

הטשטוש והגמגום בזה נובעים מהעובדה שאנו באים להגדיר מונחים יסודיים כמו אמת ושקר, טוב ורע במשקפיים של בשר ודם. וכיון שאנו מודעים לכך שבני האדם

מושפעים מתרבויות אינטרסים ותפיסות עולם שונות, בקיצור 'נוגעים בדבר', מבחינתנו ההגדרות שלנו גם הן 'נגועות'. איננו סומכים על עצמנו לקבוע באופן מוחלט מה אמת ומה שקר, מה טוב ומה רע, שהרי "אין אדם רואה נגעי עצמו", ו"אין אסור מוציא עצמו מבית האסורים".

אכן, אין מנוס מלומר שהדרך היחידה להגדיר ערכים מוחלטים ללא שום נגיעות, חייבת לעבור דרך מישוה ניטרלי, שהוא חיצוני למין האנושי, והוא אינו כפוף ליצרי האדם ותחבולותיו. ואכן תורתנו הקדושה שנתנה מבורא העולם שנמצא מעל יצרי האדם ותאוותיו, היא המוסמכת היחידה להגדיר מושגים מוחלטים, ועלינו ללמד תחילה את עצמנו, ולאחר מכן את העולם כולו הגדרות אלו.

בבעלי החיים, חיה טורפת מוגדרת בתורה "חיה רעה" ("חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף") כיון שדרכה ליטול חיים של בעלי חיים אחרים, להיות ניזונת מגופם ולחיות על חשבונם, ובכך היא מרועעת את מצב הברואים שמסביבה. כמו כן בבני האדם, אנשי דור המבול הרואים עצמם כבני האל-הים ומרשים לעצמם לגזול ולחמוס פרנסתם של אחרים ("מלאה הארץ חמס") ואף לחטוף נשים ולשלול עצמאותן כרצונם ("ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו") מוגדרים בתורה רעים, "זירא אל-הים כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום". מי שעסוק בלחמוס חיים, משפחה, עצמאות או פרנסה של ברואים אחרים (באותה מדרגת חיים, בע"ח מול בע"ח ובני אדם מול בני אדם) ומשעבד אותם לצרכיו יצרי והנאותיו הוא רע!!!

גם אסתר המלכה יודעת להגדיר לנו באופן החלטי "המן הרע הזה". היא מזהה במשנה למלך החזק בעולם, ששולט בכיפה, רוע טהור.

במקום לעסוק במילוי צרכי הממלכה האדירה המונחת על כתפיו, הוא עסוק רק בליטול ולקחת, פעם כבוד ופעם כסף, וכעת מבקש ליטול את כל נפשות ישראל ללא שום התחשבות בנוק שימיט מהלך מרושע זה על כל הממלכה ("אין הצר שווה בנוק המלך", אפילו קופת המלך תיזוק מהמהלך המרושע) לעומתו, מרדכי שמקריב את חיי משפחתו האישיים למען כלל ישראל, ונאבק לבטל את גזירת השמד המרחפת מעל ישראל, תוך סיכון חירותו/חיייו, מוגדר "דורש טוב לעמו", כיון שכולו נתינה. בנתינה זו הוא נדבק בה' יתברך שכולו נתינה, טוב מוחלט ללא שום נטילה. ויתכן שלכך כיוונו חז"ל במתק לשונם "שלי שלך ושלך שלך - חסיד; שלי שלי ושלך שלי - רשע" (אבות ה'י).

? אני מתפלל למעלה משלושים שנה במניין בשעה 05:30. בתקופת החורף זמן טו"ת יוצא בין השעות 05:40-05:55. האם אני יכול לברך על טו"ת אחרי תפילת שמונה עשרה/סוף התפילה? או לחפש מניין אחר שלא מתפלל בנוסח תימני.

! א. על הטלית תברך אחרי תפילת שמונה עשרה. ב אבל התפילין אסור להניח בלילה, רק ביום, ולכן ב 5:40 תניח תפילין והברכה לאחר שמונה עשרה.

? האם מותר להשתמש במדיח כלים חשמלי אחד לכלי בשר וחלב בבת אחת? אם לא, האם מותר לעשות את זה אחר זה? א לא

! ב עקרונית - כן. מעשית - לא, שמא יתבלבל מתי השתמש במבשרי ומתי בחלבי.

? 1. שבת: האם מותר למבוגר להשתמש במגבונים בשירותים בשבת? ומה הדין של מי שמצטער מטחורים וקשה עליו הקינוח בנייר.

2. ברכות: אדם מעוניין לשתות מים ואח"כ ללעוס מסטיק, מתי יברך נפשות על המים?

3. ברכות: האם אוכל או שתיה הנמצאים לפני האדם בתוך שקית או תיק נחשבים כ"לפניו", לומר שכוונתו עליהם ואינו צריך לברך עליהם שוב?

4. ברכות: המתחיל את שתית הקפה במכונת וידע שעד לסיום השתייה יצטרך לעצור להוריד את ילדיו בגן, האם חשיב שינוי מקום בכל פעם שיורד מהרכב לגן? האם שאר הילדים ברכב נחשבים שומר קביעות מקום? או שמא אחרי כל ירידה יצטרך לברך שוב על הקפה?

בברכת ה' יאריך ימין בטוב ובנעימים.

! 1 א מותר להשתמש במגבונים בשירותים בשבת.

ב מי שמצטער מטחורים, וקשה עליו קינוח בנייר, יקנה במים בידיו.

2 יברך על השתייה, שהכל, ילגום לגימה ויכוון גם על המסטיק, ויוכל להמשיך ללגון מים כחפצו.

3 אם דעתו לאכול או לשתות גם מהם - אין צורך לברך שוב, למרות שיצטרך לפתוח את השקית או התיק.

4 כיוון שכוונתו להמשיך בדרכו, אין בעצירות אלו כדי לחייבו לחזור ולברך, כי כוונתו להמשיך בדרכו ולהמשיך בשתייתו ואינו כיוצא מן הבית.

הליכות עם ישראל

ירחי נלה

אזר מלפ"ה - פקודה

מלון עץ הזית - ירושלים
החלה ההרשמה לירחי נלה חודש אדר בנושא:
קדושת החיים
בעת שלום ובעת מלחמה
חמישי-מוצ"ש פקודי | כ"ז-כ"ט אדר תשפ"ה | 27-29.3.25

בהשתתפות הרב"ג ד"ר רצון ערוסי שלי"א
רב העיר קריית אנו, חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל ויד"ר הליכות עם ישראל

מספר חוזרים מוגבלי

חמישי-חצי פנסיין | שישי-שבת: פנסיין מלא
מחיר לחוג: 2850 ₪ / כולל סידור ותצפית בטילת ארמון הנציב

לפרטים והרשמה: מוטי 052-9426613
משגיח נשרות צמוד ילווה את השחייה במלון

הזמנה

לכנס השנתי העולמי ה-34
לדיני ממונות ומשפט עברי
בראשות הרב ד"ר רצון ערוסי שלי"א
רב העיר קריית אנו, חבר מועצת הרבנות הראשית ויד"ר הליכות עם ישראל

בימים שלישי-חמישי, כ"ה-כ"ז אדר התשפ"ה, 25-27/3/2025
במלון "עץ הזית" רח' סנט ג'ורג' 23, ירושלים

נושא הכנס:
המלחמה ונוקיה במשפט התורה

נושאי המשנה:

עקרונות מוסריים במלחמה; שמירה על חיי אדם - היחס לשבויים והאיסור על פגיעה באזרחים; דיני גיוס ומעמד הלוחמים; הבחנה בין מלחמת מצוה למלחמת רשות; נזקי המלחמה והשבת הסדר (התמודדות עם הרוס סביבתי ונזקי רכוש); פיצויים לתושבים מפונים וניזוקים; שיקום החברה לאחר המלחמה; השבת החטופים; היבטים רוחניים ומוסריים לאחר המלחמה (חובת ההודיה וההכרה בנס האלוהי לאחר ניצחון, חובת תשובה ובידור מוסרי על פעולות שנעשו בזמן המלחמה); השפעת המלחמה על היחיד ועל החברה; לחם שנהרג; לחם שהזיק; מצוות קריאה לשלום; שימוש של צה"ל בכספי הפרט; חייל שפוגע במכוון בערבי לא חמוש או ברכושו.

בסופ"ש פקודי חתקיים שבת עיון "ירחי נלה" בנושא קדושת החיים בעת שלום ובעת מלחמה
בראשות הרב"ג ד"ר רצון ערוסי שלי"א

קיימת אפשרות לשהות במלון ע"ב חצי פנסיין/פנסיין מלא בימי הכנס ו/או ב"ירחי נלה" החל מיום שלישי ועד מוצ"ש כ"ה-כ"ז אדר תשפ"ה, 25-29/3/25

לפרטים: לידון דמארי- 052-9248524
להרשמה למלון, לכנס ו/או "ירחי נלה": מוטי צארום 052-9426613

לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו | מו"ר הרה"ג יוסף קאפח זצ"ל

סימן פ: [אם מותר לברך על נטילת ידיים עובר לעשייתן שחרית, קודם שנטל ידין]. [יב מנ"א תשל"ז]

בענין ברכת נטילת ידיים, אנו אין לנו אלא דעת הרמב"ם דמברך לפני הנטילה. ואף שידיים עסקניות לא נאסר אדם מפני כך מלברך, שהרי מברך אלד' הנשמה משיפקה עיניו ועוד על מטתו וכך פוקח עורים, ומתיר אסורים, ורוקע הארץ, וזוקף, כפופים, ואין בכך כלום.

סימן פב: אני עוד לא מבין, מדוע אין הרמב"ם חושש לידיים טמאות בנטילת ידיים ומצריך ברכה קודם נטילה. [יב מנ"א תשל"ז]

האדם בזמן הזה טמא ואין לו טהרה לא רק בנטילה אלא אף בטבילה. ומה שלא חש הרמב"ם למה שאתה קורא טומאה מפני שתנאים ואמוראים לא חשו.

ולדברך מי ששמע רעם אסור לו לברך עד שיטול ידיו, קבל סוכריה אסור לו לברך עד שיטול ידיו, נכנס לאכול "געלה" אסור לברך עד שיטול ידיו, ואז הוי נוטל ידיו לפירות דהוי מגסי הרוח, שמוזהרים עליה כלומר על גסות הרוח בלאו כמ"ש הסמ"ג.

מתוך שו"ת הריב"ד, ספר אהבה, מאת הרב אברהם חמאמי עיינו בספרו, שם ציין מקורות והאריך הרחיב במקורות מספרי הפוסקים.

בית הדין לדיני ממונות
בראשותו של הרה"ג רצון ערוסי שלי"א

רב העיר קריית אנו וחבר מועצת הרה"ד לישראל

קורא לציבור הרחב להתדיין רק ע"פ דין תורה בכפוף לחוק הבוררות.

- יש אפשרות לערעור לפני הרכב נוסף.
- לפרטים יש לפנות אל מזכיר ביה"ד בכתב לבקשת בוררות, בציון פרטי הצדדים המלאים והמדויקים.

בדואר האלקטרוני: bdmamonot@gmail.com

בפקס: 1533-5351119

או לכתובת בית הדין לדיני ממונות: ת"ד 911 קריית אנו 55100

